

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/206/2016
Identifikačné číslo spisu: 6613218973
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6613218973.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne W. W., bývajúcej v N., N., zastúpenej JUDr. Jánom Krankušom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého 30, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 7C/68/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2016 sp. zn. 16Co/256/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. novembra 2014 č. k. 7C/68/2013-134 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 847,66 eur s 5,5 % ročným úrokom z omeškania od 24. februára 2014 do zaplatenia a nahradiť jej trovy konania v sume 963,56 eur, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol. Vychádzal zo zistenia, že žalobkyni bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, úradu justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru Lučenec z 19. júna 2009 ČVS: ORP-412/OEK-LC-2009 vznesené obvinenie pre trestný čin podvodu, že jej sťažnosť proti uvedenému uzneseniu bola prokurátorom zamietnutá a že trestné stíhanie sa skončilo až rozhodnutím Okresnej prokuratúry Lučenec z 18. januára 2013 sp. zn. 2 Pv 311/09/6606-48, ktorá trestné stíhanie zastavila, lebo skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. V tomto konaní vznikli žalobkyni náklady, ktoré vynaložila na svoje zastupovanie obhajcom v trestnom konaní. Výdavky spojené s obhajobou okresný súd považoval za škodu, pričom medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody existovala príčinná súvislosť. Dospel preto k záveru, že v danej veci boli splnené podmienky vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Vzhľadom na správanie žalobkyne znížil rozsah škody o 10%; priznal jej sumu 847,60 eur a vo zvyšku žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. (ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“).

2. O odvolaní žalovanej rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. marca 2016 sp. zn. 16Co/256/2015 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. V plnom rozsahu sa stotožnil s jeho skutkovými zisteniami i právnymi závermi. Na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že v súlade so súdnou praxou treba pri zastavení trestného stíhania vychádzať zo skutočnosti, že občan čin nespáchal, a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti zákonnosti začatia vedenia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. K odvolacej námietke žalovanej, že Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky nie je subjektom procesne spôsobilým zastupovať žalovanú v konaní uviedol, že Generálna prokuratúra SR by mala oprávnenie konať za štát vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z.z. len vtedy, ak by prokurátor podanú sťažnosť obvinenej proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietol a následne podal obžalobu príslušnému súdu, čo sa však v danej veci nestalo. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 prvá veta O. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku podala dovolanie žalovaná. Dovolanie odôvodnila tým, že nebola riadne zastúpená podľa § 237 ods. 1 písm. c) O. s. p., že nesprávnym určením orgánu konajúceho za štát došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. a že odvolací súd v tejto otázke nesprávne vec právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.). Predovšetkým namietala, že oprávnenie konať vo veci za žalovanú nemalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ale Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, čo žalovaná v konaní opakovane tvrdila. Aj keď sa súdy s týmto tvrdením vysporiadali, ich právne závery sú nesprávne. Podľa žalovanej má za ňu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. konať Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky len za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok, a to že prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa alebo povereného príslušníka Policajného zboru a zároveň nepodal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu. Uvedené podmienky kumulatívne splnené neboli, a teda za žalovanú konal potom orgán, ktorý na to nebol príslušný, čím došlo k odňatiu možnosti pred súdmi konať. Navrhla preto zrušenie rozsudku odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedla, že podľa jej názoru boli rozsudky súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vydané v súlade so zákonom. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) dovolanie žalovanej ako neprípustné odmietol.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavného konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas k tomu oprávneným subjektom, zastúpeným v súlade so zákonom, skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno

napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

7. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

8. Podľa § 238 O. s. p. dovolanie bolo prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (odsek 1). Dovolanie bolo prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (odsek 2) a napokon tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak šlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (odsek 3).

9. V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

10. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

11. Vady konania podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. a), b), d), e) a g) O. s. p. žalovaná nenamietala a ich existenciu po preskúmaní veci nezistil ani dovolací súd.

12. Žalovaná v dovolaní tvrdila, že nebola riadne zastúpená, pretože za ňu konal nepríslušný orgán [§ 237 písm. c) O. s. p.].

13. Dovolací súd v súvislosti s vyššie uvedenou námietkou žalovanej uvádza, že dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. c) O. s. p. mohol byť naplnený len v prípade, kedy účastníkom konania bola osoba maloletá, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony a osoba, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená. Ustanovenie § 237 ods. 1 písm. c) O. s. p. tak dopadá na celkom odlišné procesné situácie. V predmetnom konaní išlo o náhradu škody uplatnenú proti štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., pričom o procesnej spôsobilosti štátu nemožno mať pochybnosti. Navyše, ak v určitom konaní v mene štátu vystupuje niektorý štátny orgán v rozsahu svojej pôsobnosti, nejde o „zastupovanie“. To znamená, že v preskúmvanej veci nešlo o prípad, v ktorom by „účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený“. Námietka žalovanej, v zmysle ktorej došlo v konaní k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. c) O. s. p., je preto neopodstatnená.

14. V nadväznosti na vyššie uvedený dovolací dôvod žalovaná tvrdila, že pre zastúpenie nesprávnym orgánom sa v konaní nemohla účinne brániť, čím jej bola odňatá možnosť konať pred súdmi v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.

15. Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. sa rozumel postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu a pod.).

16. Nesprávnosť určenia orgánu konajúceho v mene štátu, ktorú namieta žalovaná, ale nemá znaky procesnej nesprávnosti (vady) konania uvedenej v § 237 písm. f) O. s. p. (ide tu o nesprávnosť spadajúcu do rámca činnosti súdu vyúsťujúcu do právneho posúdenia veci) a nemožno ju, i keby k nej prípadne skutočne došlo, považovať za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania v zmysle uvedeného ustanovenia (porovnaj 3 Cdo 398/2012, 3 Cdo 821/2015). Aj táto námietka žalovanej je preto nedôvodná. Navyše, za štát v celom spore konalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ktoré svoje procesné práva aj realizovalo.

17. Žalovaná v dovolaní uplatnila aj dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. (rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci); k tejto námietke však dovolací súd odkazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. by bolo možné prihliadať len v prípade procesne prípustného dovolania, čo ale nie je tento prípad (por. napr. R 54/2012). Z uvedeného plynie, že na dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. (i keby bol prípadne namieste záver o jeho opodstatnenom uplatnení) dovolací súd nemôže v tomto konaní prihliadať. Napriek tomu dovolací súd dáva do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 14. októbra 2015 sp. zn. 8Cdo/289/2014 uverejnený v Zbierke Stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 6/2016, ktorého právna veta znie: „Ak v trestnom konaní, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného, prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 412/2012 Z. z. je od 1. januára 2013 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky“.

18. Vzhľadom na to, že dovolanie žalovanej proti rozsudku odvolacieho súdu nebolo podľa § 238 O. s. p. prípustné a neboli zistené ani zmätočnosťné vady konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p., najvyšší súd jej dovolanie ako procesne neprípustné odmietol [§ 447 písm. c) C. s. p.].

19. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobkyni úspešnej v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanej zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.